

TEKST
Ann Huybrechts

FOTO
Monkey Business Images

Een meer inclusief onderwijs kan alleen maar slagen als alle randvoorwaarden vervuld zijn.

Scholen voor iedereen? Geef ons tijd, mensen en middelen

In juli 2026 werden de aanbevelingen van de Staten-Generaal over de evolutie naar scholen voor iedereen overhandigd aan minister Demir. Het debat bracht zowel gedeelde ambities als uiteenlopende visies aan het licht. Over één punt lijkt brede overeenstemming te bestaan: zonder voldoende ondersteuning voor leerlingen en leerkrachten blijft elke hervorming dode letter. Om het debat te toetsen aan de praktijk sprak ik met drie onderwijscollega's die deze ontwikkelingen van nabij volgen. Hun ervaringen maken duidelijk wat nodig is om stappen te zetten zonder de kwaliteit van onderwijs uit het oog te verliezen."

Wie zijn ze? Eva-Rita Boon is directeur van de Johannesschool in Wilrijk, een school in grootstedelijke context. Franciska Wildenboer is medewerker onderwijs bij de Vlaamse Ouderkoepel. Veerle Van Den Cruyce is juf in het derde leerjaar in basisschool De Regenboog in Molenbeek. Het resultaat?

Welke rol speelt inclusief onderwijs in jouw dagelijkse praktijk?

Eva-Rita: In onze school wordt heel inclusief gewerkt. Elk kind heeft recht op kwaliteitsvol onderwijs. Dit betekent voor ons dat het kind zich welkom, gezien en gedragen moet voelen. Inclusie is al een dagdagelijkse realiteit. In onze school van ongeveer 430 leerlingen zijn de ondersteuningsnoden zeer divers. De leerlingen zitten op verschillende

ontwikkelingsniveaus, zowel op gebied van taal, als thuissituatie, als schoolse ervaring. Om tot leren te komen moeten we er eerst voor zorgen dat onze leerlingen en ouders weten wat 'naar school gaan' eigenlijk betekent. Deze kinderen hebben beperkte ontwikkelingskansen, waardoor ze leermoeilikheden en leerachterstand oplopen. Thuis worden ze minder opgevolgd. Het financiële speelt mee of de geletterdheid van ouders. De ondersteuningsnoden zijn dan ook enorm. Veel kinderen moeten zichzelf leren redden. Waar mama en papa er thuis vaak niet zijn omdat ze in shiften werken bijvoorbeeld. Er is niemand die vraagt 'hoe was je schooldag', of die je huiswerk eens nakijkt of woordjes mee oefent. Dat wil dus zeggen dat al die oefenkansen enkel binnen de school liggen.

>>

» **Franciska:** Het debat rond inclusief onderwijs is heel belangrijk. Wij krijgen vanuit ouders heel wat bezorgde signalen. Het is een onderwerp waar ouders bij betrokken moeten worden. In de oorspronkelijke nota stond het woord ouders niet één keer. Het is dan onze taak te wijzen op de rol van ouders. Het concept rond inclusiviteit en scholen voor iedereen is vooral belangrijk omdat we vandaag de dag wel merken dat het steeds moeilijker is om voor alle kinderen het recht op leren te garanderen. Dat heeft te maken met verschillende factoren zoals het capaciteitstekort, het lerarentekort, ... De druk neemt toe. Veel mensen lopen tegen de grenzen van het huidige systeem op. Als het gaat om kinderen met specifieke noden lijkt het nog moeilijker om dat leerrecht te garanderen.

Veerle: Voor mij is inclusief onderwijs het feit dat je voor een klas staat en dat iedereen, ongeacht zijn niveau kan deelnemen aan de les die je op dat moment geeft. Dan heb ik het zowel over de kinderen die ondersteuning nodig hebben als kinderen die mee zijn en ook de kinderen die meer uitdaging nodig hebben, want die worden vaak vergeten.

Welke voorwaarden moeten aanwezig zijn om inclusief onderwijs haalbaar en kwaliteitsvol te maken?

Eva-Rita: Evolueren naar contextgevoelige financiering. De overheid erkent wel, bijvoorbeeld met het GOK-beleid, dat scholen voor bepaalde uitdagingen gecompenseerd moeten worden. Ze voorziet dan middelen in gekleurde potjes met voor elk potje de nodige verantwoordelijkheid. Maar de kinderen komen niet in gekleurde potjes aan. We proberen heel creatief te zijn met al die middelen. We pluizen de regelgeving uit hoe wij de middelen het best kunnen inzetten in functie van onze noden. Ik breek nu elke euro in vijf voor ik hem uitgeef. We zetten bijkomend personeel in met werkmiddelen om in klasgroepen van 24 leerlingen voldoende ondersteuning te bieden en

gericht in te spelen op de noden van onze leerlingen. Voor zulke complexe schoolcontext moeten middelen over de beleidsdomeinen onderwijs en welzijn samengevoegd worden. Problemen rond armoede en huisvesting, opvoedingsondersteuning, toegang tot gezondheidszorg, wij willen als school iedereen daarmee helpen. Maar als de overheid dit mee zou faciliteren dan zouden we daar erg mee geholpen zijn.

Franciska: Ik denk dat het begint bij een verheldering van het concept. Wat verstaan we onder inclusief onderwijs? Ik hoor heel veel bezorgde stemmen van ouders, zowel van kinderen met specifieke noden als kinderen zonder. Hoe zal dat worden vorm gegeven? Wat betekent dat dan voor mijn kind? Ouders leggen met hun kind, dat ondersteuning nodig heeft een heel parcours af. Zullen zij die nodige ondersteuning nog krijgen of moeten ze weer van nul beginnen? Er zijn ouders die super blij zijn als hun kind nu in een gewone school kan instromen. Andere ouders vragen zich af wat dit betekent voor hun kind zonder specifieke noden. Vanuit de Vlaamse Ouderkoepel kan ik zeggen dat wij niets liever willen dan een plek voor elk kind in een school voor iedereen. Maar om dat te realiseren zijn ongelooflijk veel randvoorwaarden nodig. Als er bepaalde schakels in ontbreken krijg je een heel andere uitkomst die we liever niet willen. Het idee leeft bij de mensen dat het buitengewoon onderwijs dicht gaat en dat al die leerlingen instromen in de gewone school. We bekijken het buitengewoon onderwijs als een plaats. Maar het kan ook bekeken worden als een aanbod dat

'De werkelijkheid van onze leerling laat zich niet opdelen in beleidsvakjes.'

Eva-Rita Boon

'Geef ons de tijd, de mensen en de centen om het waar te maken.'

Veerle Van Den Cruijck

gegeven wordt, los van de plaats waar dat aanbod gegeven wordt.

Veerle: Je hebt een leerkracht nodig die zijn klas kent en begrijpt waar de noden liggen. Die de tools en de kennis heeft om op de problemen in te spelen. Je moet in staat zijn heel veel verschillende facetten van het inclusief werken te kunnen waarmaken. Hiervoor heb je mensen nodig die jou kunnen ondersteunen in de klas. Een interne of externe ondersteuner die een groepje of een leerling apart kan nemen. Op die manier kunnen zij kinderen die effectief specifieke noden hebben een aantal uren in de week helpen. In mijn ogen zijn de voorwaarden om het inclusief onderwijs te laten slagen: tijd, mensen, materiaal en middelen waar je de hele tijd beroep op kunt doen. Want het is niet alleen bij een les rekenen dat je bijvoorbeeld iemand apart neemt om te ondersteunen. Nadien is er wel een andere les en dan heb je weer andere hulpmiddelen nodig. Je hebt iemand fysiek in de klas nodig. Daarnaast moeten we beroep kunnen doen op externe partners zoals het leersteuncentrum, CLB, logo's of kine's, verpleegkundigen. Mochten we nu onze poorten open zetten voor volledig inclusief onderwijs dan stel ik mij wel de vraag waar gaan we al die mensen vinden? Alles wordt mooi voorgesteld op papier maar wanneer er geen extra middelen komen om dit te organiseren is dat onmogelijk. Hoe gaan we al die profielen aantrekken? Je zal als school keuzes moeten maken. Hoe inclusief willen we zijn? Is het

geen extra middelen komen om dit te organiseren is dat onmogelijk. Hoe gaan we al die profielen aantrekken? Je zal als school keuzes moeten maken. Hoe inclusief willen we zijn? Is het

gebouw toegankelijk voor iemand met een zware lichamelijke beperking? Of is die misschien beter af in zijn vertrouwde omgeving met de juiste zorgen? Onze school is bijvoorbeeld niet rolstoeltoegankelijk. Aanpassingen zijn financieel en praktisch niet haalbaar op dat vlak. Op vlak van leerproblemen zie ik aanpassingen haalbaar. Maar wat betekent inclusief dan?

Als je één boodschap mocht meegeven aan beleidsmakers, welke zou dat zijn?

Eva-Rita: De werkelijkheid van onze leerlingen laat zich niet opdelen in beleidsvakjes. Een kind is meer dan alleen een leerspons. Men spreekt altijd over het buitengewoon en gewoon onderwijs maar de vierde wereld is een realiteit. Voor mij is dit ook inclusie. En dat stuk mis ik in het debat.

Franciska: Ouders kunnen veel en zijn vaak bereid om heel veel te doen voor hun kind. Zij moeten die ondersteunende rol ook opnemen, maar ze blijven wel ouders. Het zijn geen onderwijsprofessionals, het zijn geen zorgprofessionals. Afstemming tussen het multidisciplinair team en de ouders met respect voor ieders rol en verantwoordelijkheid is noodzakelijk. Een kader met afspraken en verduidelijking van verwachtingen kan hierbij helpen. Mijn droom is dat scholen voor iedereen de kansongelijkheid in onderwijs mee kan helpen wegwerken.

Veerle: Een goede, onderbouwde pedagogische en financiële ondersteuning. Geef ons de tijd, de mensen en de centen om het waar te maken. Ja, 2040, dat is niet meer zo lang. Iedereen wil zijn deur hier openzetten. Niemand wil dat kinderen met bepaalde noden anderhalf uur op een bus moeten zitten. Maar dan gaat er wel iets tegenover gezet moeten worden. En als je dan ook nog kijkt naar de minimumdoelen die behaald moeten worden, de taalheldklassen die generaliseerd moeten worden, dan denk ik, investeer in het onderwijs! De hefboom zijn de mensen die zich daarachter zetten en dat willen waarmaken en daarin geloven. Maar voor niks komt de zon op. En zeker in Brussel, laat ons alstublieft niet in de steek, want hier ligt nog een extra uitdaging.

Meer inclusie vraagt meer dan goede bedoelingen

Een groep van onderwijsprofessionals uit gewoon en buitengewoon onderwijs, leersteuncentra, experts, ouders en ervaringsdeskundigen bogen zich vijf dagen, als Staten-Generaal over de consultatienota over de evolutie naar scholen voor iedereen van minister Demir. Doel? Feedback geven en aanbevelingen doen naar het beleid voor een inclusief onderwijsstelsel tegen 2040. Er volgde een stevig debat ter verdediging van ieders standpunt.

Voor het COV betekent dit dat elk kind en elke leraar recht op de juiste ondersteuning heeft. Dat moet het beleid voor ogen houden. Een meer inclusief onderwijs kan alleen maar slagen als alle randvoorwaarden vervuld zijn. De echte breuklijn tussen het COV en de Staten-Generaal zit hem niet in de randvoorwaarden, maar in de fundamentele toekomstvisie. De meerderheid in de Staten-Generaal denkt richting één geïntegreerd systeem van scholen voor iedereen op lange termijn. Het COV blijft bij zijn principe "inclusie waar mogelijk, buitengewoon onderwijs waar nodig". Enkel zo vindt elk kind een goede plaats om te leren.

Waar staan we in de evolutie van scholen voor iedereen? Volg het hier

'Wij willen niets liever dan een plek voor elk kind in een school voor iedereen. Maar daar zijn ongelooflijk veel randvoorwaarden nodig.'

Franciska Wildenboer

